

der ligge for i Aften, som omfatte et Beløb af ikke mindre end 1,800,000 Kr., kan man uenigtelig let komme til at tænke paa den Bevægelse, som i den sidste Mennefsaalder har gennemløbet Europa under Navn af Socialisme. Nu tvivler jeg ingenlunde om, at de ærede Forslagsstillere ville betatke sig for at nævnes i denne Forbindelse og protestere imod, at jeg overhoved henleder Opmærksomheden paa den saakaldte Socialisme; men det forekommer mig dog, og jeg skal forsøge at vise det, at der er en vis og en ikke fjern Forbindelse mellem denne Bevægelse og de to sidste Forslag, som vi have haft for, og som den ærede Forslagsstiller har anbefalet. (En Stemme: Det første angaar en midlertidig Foranstaltning). Ja, ganske vist, den midlertidige Foranstaltning er noget Andet; men der er dog en vis Lighed mellem denne og Socialismen, idet Socialismen gjerne vil bruge Statskassen, og denne vil bryde det gamle Princip, at det er Kommunerne selv, der skulle sørge for Fattigunderstøttelsen. Denne midlertidige Foranstaltning skal jeg ikke komme nærmere ind paa, men jeg skal holde mig til de to Forslag, som nu foreligge. (Th. Nielsen: Der foreligger kun eet Forslag!). Ganske rigtig, der foreligger kun eet Forslag; men selv om jeg ligesom den ærede Forslagsstiller skulde komme lidt ind paa det andet Forslag, tror jeg ikke, der vil være Noget i Veien dertil. Det Forslag, som den ærede Forslagsstiller har anbefalet, er jo ingenlunde noget nyt Forslag. Saasnart man ser disse store Forslag, som skulle afhjælpe Nøden og Glendigheden, bliver man paa een Gang ængstelig for, at det skal være af disse voldsomme Forslag, som have foreligget fra socialistisk Side; men paa den anden Side kan man ogsaa blive noget nysgjerrig og faae en vis Interesse for et saadant Forslag, for at se, om der ikke skulde være noget Nyt deri, og om der ikke skulde kunne findes en saadan Løst deri, som Socialisterne altid paastaar ligger skjult i deres Forslag, der i Virkeligheden skulde kunne bringe Verden frem og raade Bod paa al den Nød og Glendighed, der findes. Forslaget, som det foreligger, er imidlertid ikke noget Nyt; det har været prøvet før, om just ikke i en saa stor Udstrækning, som de ærede Herrer ville foreslaa. Den eneste Gang, kan man gjerne sige, da den sociale Republik havde Leilighed til at prøve sine Kræfter, var i 1848—49 i Paris. Den sidste Kommuneopstand var jo af hel anden Beskaffenhed, og naar man ser rigtig til, saa viser det sig, at Socialisterne nok havde med den at gøre, men ikke som Parti; thi Kommunarberne kunne langtfra kaldes Socialister. Det var et rent Omvæltningparti, der hverken havde nogen Plan eller gjorde noget Forsøg paa at stille Noget paa Benene. Det eneste Forsøg, der som sagt i saa Henseende er gjort, var altsaa i Paris 1848—49, og et af de Midler, som Socialisterne anvendte til deres Planers Sværtsættelse, var de

Forslut, der skulde gives til Enkelte og navnlig til Produktionsforeninger. Det kom man imidlertid nu galt afsted med, ligesom med de store nationale Verksteder, som er en anden Maade at beskæftige Arbejdere paa og sikkre dem Dagløn. Begge Dele mislykkedes. Saa godt som alle de Produktionsforeninger, som vare dannede, og som Staten skulde give Tilskud til og have Ansvar for, idet man personlig skulde undersøge de indtrædende Medlemmer, ligesom det er foreslaet i det foreliggende Lovforslag, hvor det rigtignok sker ved Hjælp af Kommunens Folk, der saa have Ansvar for, at Laanene komme i de rette Hænder, gik efter saa Mars Forløb overstyr, hvorimod de, der havde arbejdet sig frem ved deres personlige Kræfter og ved den private Kredit, de kunde faae, fordi de vare kjendte som hæderlige og dygtige Mænd, trivedes. Dette Forslag gaar ud paa, at der udlænes aarlig — ikke een Gang for alle — en Million Kroner til Husmænd, som ikke eie over 4 Skpr. Hartkorn, og som have et Hus, som de skulde have enten i Leie eller Eie eller Fæste. Nu antager jeg, at den ærede Forslagsstiller forstaar Hus i Leie saaledes, at det kun er en enkelt Mand, der har dette Hus med eller uden Jord, thi under 4 Skpr. Hartkorn indbefatter jo ogsaa jordløse Huse (Modsigelse). Er det en Feiltagelse? Ja, det kan man ikke se af Lovforslaget; jeg har haft den bedste Villie til at sætte mig ind i Lovforslaget, og jeg har, som sagt, troet, at det gjaldt for Folk, som havde jordløse Huse i Leie. Begyndelsen af § 1 lyder saaledes: „Af Statskassen kan udlænes aarlig 1 Million Kroner til saadanne Husmænd, som ikke eie over 4 Skjepper Hartkorn eller indenfor samme Grændse have et Hus i Leie eller Fæste“. Efter dette kan det i ethvert Fald komme ned til noget meget Lidt, og jeg kan ikke se rettere, end at det ogsaa kan gjælde Husmænd, der eie jordløse Huse, eller som have et saadant Hus i Leie. Meningen maa vel være, at det er en enkelt Mand, der har et Hus i Leie, og Bestemmelsen kan ikke forstaaes saaledes, at det skulde gjælde Huse, hvor der bor flere Hold fattige Menneker, thi saa vilde vi komme til Indsiddersklassen, og efter det ærede Medlems egne Ord skulde de jo netop ikke tages med ved denne Leilighed; men Lovforslagets Mening var ved at hjælpe Husmandsklassen at staffe Indsiddersklassen Luft. Men denne Bestemmelse i § 1 vil med et Strøg paany kasse os en privilegeret Stand her i Landet. Ligesom vi i gamle Dage havde et Skatteprivilegium for dem, der eiede over 200 Tønder Hartkorn, saaledes vil man nu give os en økonomisk privilegeret Stand i den Husmandsklasse, som ikke eier over 4 Skjepper Hartkorn. Det vil nemlig blive de Eneste her i Landet, der ere i Stand til at faae Laan til 4 Procent, medens alle Andre maa betale 5 eller 6. Jeg fremspør dette blot for at